

Pamflet

Núm. 8 (2.ª època)

SURT EL DISSABTE

Barcelona, 29 de febrer del 1936

L'alliberament dels presos

El President i els consellers de la Generalitat de Catalunya han sortit dels presidis i demà retornaran a la nostra terra.

El poble els rebrà triomfalment, apoteòsicament. Fa temps, sobretot sota la constel·lació de l'Esquerra Republicana de Catalunya, que el temperament efusiu i entusiasta del poble català troba una constant expansió. Aquesta expansió, clamorosa i desordenada abans, amb l'entrenament es disciplina i és escola d'educació i control cívic: l'ordre i concert amb què es manifesten les multituds els donen una solvència i responsabilitat superiors en molts quefers a la dels cabdills i cabdillets que s'atabalen i desorbiten sovint.

Però no ens proposem parlar de l'alliberament dels homes capdavanters, que amb viril dignitat han suportat la dissort, sinó del retorn de l'altre pres, conegut, desconegut, a qui aquests dies el poble ha obert de bat a bat les reixes de la presó.

Quina emoció sentir-se alliberat!... Qui escriu aquestes ratlles sap, per manetes i pròpies experiències el pa que s'hi dona. Coneix de sobres que l'únic consol i alegria de la presó és sortir-ne. Una a una van obrint-se les portes que fins aleshores eren muralles que res no podia abatre. En traspasar la darrera porta, tràgica primera el dia d'entrada, el fill entremaliat salta al coll per abraçar el pres i prest s'ajunten els braços de l'esposa, de la mare o dels germans que l'estrenyen, no com a lligam, sinó com a defensa. I la vida anterior, la seva, la que ha creat el seu esforç i el seu amor, l'estreny amb més violència i ardor que tots aquells braços tan estimats i enyorats.

La presó és de les invencions més monstruoses que l'home ha creat per oprimir-se els uns als altres. Onades de generositat i altruisme han millorat des de principis del segle passat la condició del pres, però no han millorat ni el propòsit ni la tàctica de terror que és la finalitat de les presons. Creades per a castigar, la més generosa de les accions que la filantropia del segle XIX els ha pogut aconseguir és la de transformar-les en llocs que inspirin temor i deturin amb la seva amenaça l'inici de la criminalitat. Mai, doncs, no escapen a la seva activitat espadardora.

L'home empresonat l'única defensa que té tant si ho és per delictes vulgars com polític, consisteix a endormiscar la consciència. Cal sumir-la en un son com més profund millor. Acceptar el fet com una fatalitat inexorable, malvestat superior a la nostra voluntat i al nostre esforç. Les parets, dobles com una roca i dures com una roca, hom les creu aleshores obra d'un encanteri que les accions humanes no poden ablanir.

Tant si vol com si no, ha d'apartar-se

BENVINGUTS:

El President i consellers de la Generalitat.

Els que han sortit de presons i penals.

Els exiliats que retornen a la pàtria.

El vostre retorn és la nostra joia.

I la nostra glòria, també.

tot el que pugui d'intervenir els successos de fora. Generalment, la família i amics procuren evitar les coses desplaents, però si no poden, el pres s'amural·la en un estoïcisme inhumà, car la intervenció massa activa de la seva part augmenta la sensació de dolor i de dissort. Només reduint la mentalitat i sensibilitat humana hom pot aguantar la presó.

Aquest home que havia de limitar la seva condició d'home, rebaixar-la i tot, dissabte passat va recobrar-la novament. Davant de la presó l'esperava amatent la consciència i dignitat anterior. Una mesura de prudència féu que el Govern impedís a les famílies dels presos l'entrada al pati; al carrer s'afilaven pares, fills, esposes, germans, amics. Cada pres que sortia, com a crit de joia, pronunciava el nom que s'esqueia al grau de parentiu físic o moral del que tenia al davant. Aquell clam de «mare», «fill», «muller», que esgarrapava l'aire amb la seva estridència, era semblant al de l'infant que

acaba de néixer: amb aquell crit refeia el dret a una vida plena i completa com tots els altres homes; era el retorn a la qualitat ciutadana que no la limita solament l'espai geogràfic, sinó, més encara, la coacció moral que la presó comporta.

A més de presos influents com els nostres consellers, foren alliberats molts homes que anaven tot seguit a ocupar càrrecs importants en la direcció d'organismes públics. Molts han estat elegits diputats, altres van als Ajuntaments a regentar-los com a alcaldes o com a regidors; altres, en eleccions pròximes, seran una cosa o l'altra. En la vida dels alts organismes estatals, dels Municipis o de Catalunya durant molts anys hi haurà un representant dels qui en aquest temps han sofert condemnes o empresonaments, perquè els enemics han triat els homes més enèrgics i destacats dels partits d'esquerra. Recordin-se tots de les hores amargues passades a les presons. Però no ho recordin per reclamar venjança ni pagar amb el mateix tracte

els enemics. Sinó per reclamar justícia i tracte més clement per als qui darrera d'ells ocupin llocs vacants.

Recordin les presons infectes i els reglaments impietosos. Dures les parets, durs els cors: inclemència que forçosament ha de crear inclemència. No és cap bona escola la crueltat. Qui en venç el temor, té molt de guanyat per a esdevenir cruel.

A Espanya manquen presons polítiques. El petit clos que en cada presó hom destina per a polítics en general l'ocupen presos comuns molt recomanats. Però, a més, no hi ha cap indret on puguin ésser complertes llargues condemnes. L'oblit ha estat, aquests temps, prou evident. Alts i baixos han hagut de complir les sentències en penals, barrejats amb delinqüents comuns, alguns d'ells acusats dels crims més esgarrifosos. I per a evitar-ho ha calgut separar-los i recloure encara més els àmbits dels seus espais: és a dir, fer més estreta i per tant més impertinent i dura la presó. Recordin aquests homes que ara seran diputats, ministres, consellers, que els ha calgut confondre's amb els qui en la vida han marginat els afectes i manaments socials, que llur educació, no solament era distinta en quantitat, xifres heterogènies que no podien ésser sumades en una convivència.

Pensin, a més, el perill que representa barrejar el delinqüent empedernit i reincident amb el qui peca per primera vegada i molts cops per causes estranyes a la seva voluntat. La presó no és pas escola de bons costums, però el pitjor perill que suposa és el de perdre-li aquell temor que hem esmentat abans i que es proposa exercir una acció profilàctica; i qui entrena més aquesta resignació és el pres crònic que entra i surt de la presó amb plena indiferència. Separin el neòfit del veterà i molts homes s'esmenaran. Donin-los també bons mestres i bons tallers, que una bona cultura i la dignitat que suposa el mestratge en un ofici dona un més alt concepte de ciutadania que totes les prédiques morals i religioses.

Pensin tot això i no serà vana llur estada a la presó. Hauran enriquit el món amb cabals de generositat i proïsme. Si avui respiren amb tota la joia i gaudeixen de plena llibertat els qui ahir estaven reclosos, recordin els qui han deixat en el lloc on aquests plaers són negats, i amb les corrués d'homes que encara hi passaran durant molt de temps. La millor labor per a minvar les presons és fer-les més generoses. Que l'home digne no hi perdi dignitat; que aquell que en mancava la recobri. Així, el retorn dels presos haurà significat un guany de noblesa per a tothom. Serà la manera més eficaç de venjar-se dels enemics.

C.